

SA

Filosofen lär dig få rätt

F Y N D E T Den som läser filosofi som förströelse struntar ofta i radikalpessimisten Arthur Schopenhauer. Jag skulle dock vilja göra reklam för hans lilla bok om konsten att få rätt, *Eristische Dialektik oder die Kunst Recht zu behalten*, som jag fick i julklapp och som gav mig en riktigt trevlig mellandagseftermiddag.

SCHOPENHAUERS GRUNDIDÉ är att man måste skilja på logik och dialektik. Medan logiken handlar om den objektiva sanningen, har dialektiken att göra med konsten att få rätt – vilket alltså inte är det samma som att ha rätt. Rätt får den som är skolad i den dialektikens

geistige Fecht-kunst (andliga fäktningskonst) som Schopenhauer försöker lära ut i form av 38 praktiska knep.

I överensstämmelse med den filosofiska utgångspunkten är råden inriktade på nedbrytandet av motståndarens argument snarare än på pläderandet för den egna ståndpunkten, och läsaren uppmanas till exempel att snarast övergå till personangrepp om debatten skulle ta en oönskad vändning.

ATT DET ÄR SÅ KUL att läsa Schopenhauer beror framför allt på att han är en god psykolog. Han inser att kombattanterna i en diskussion inte primärt är intresserade av att nå fram till sanningen (det var ju logikens domän), utan av att få rätt, vilket han lakoniskt tolkar som ett uttryck för *der natürlichen Schlechtigkeit des menschlichen Geschlechts* (människoslaktets naturliga uselhet).

Nog andas påståendet pessimism, men en rätt så rolig sådan.

MAGNUS NILSSON

Snö är snö är snö ... eller?

Det vimlar av vandrings sägner med till synes evigt liv. Nu talar vi inte om rättor till pizzan utan om vedertagna myter som gäller som sanningar om andra kulturer.

Ta en gammal myt, som den om att eskimåerna har så många ord för snö. (Bland sägs det femtio, ibland över hundra.) Det är en myt, som har sin upprinnelse i Franz Boas forskning på 1910-talet, som kom att lägga grunden för en extrem kulturell relativism.

Varför har den överlevt, och varför har snoorden en tendens att bli fler med åren? I själva verket har eskimåerna inte fler ord än engelskan och svenskan för olika former av fruset vatten! Ja, det är förmodligen så, att de som idrottsligt och professionellt sysslar med snö och is, till exempel slalomåkare och pistkonstruktörer, har fler ord för olika former av snö, än den ursprungligaste eskimå någonsin har drömt om!

ELLER TA EN MODERN MYT, som den om att kvinnor omskärs i den muslimska kulturen. Vi vet att det inte är sant, att det är en äldre, kulturellt bestämd sedvänja i vissa länder i framför allt det svarta Afrika – det står i snart sagt varje skolbok i religion. Ändå tror människor på det, talar om det och skriver upprörda insändare och fördömer muslimerna för detta barbari. Varför, vilken funktion tjänar denna envisa missuppfattning?

ELLER TA MARGARET MEADS berömda forskning på Samoa. Hon fann ett Edens lustgård med fri sexualitet och flickor och unga kvinnor, som smög ut om natten för att idka fri sex med vem de ville. En myt! Hennes berömda bok *Coming of age in Samoa* utkom 1928; det skulle dröja ända in på 1980-talet innan någon tog sig för att på allvar granska hennes "forskningar".

Då reste den australiske antropologen Derek Freeman till Samoa, bodde där i sex år (Mead hade varit där fyra månader), lärde sig språket och letade upp de av Meads informanter, som ännu var i livet. Och de berättade att alltihop var ett skämt! Berättelserna var ett sätt för hårt hållna flickor att få utlopp för sina sexuella fantasier. Mead svalde allt med hull och hår och hennes fals-

Myter frodas, integreras och cementeras i vår världs bild. Snö är bara snö även på Grönland och kvinnlig omskärelse är ingen muslimsk sedvänja.

ka bild diskuteras än i dag på fullt allvar. Trots att Freemans bok *Margaret Mead and the heretics: The making and unmaking of an anthropological myth* (1996) grundligt gör upp med hennes fantasi.

HAR DESSA OCH MÅNGA ANDRA MYTER kunnat skapas och överleva bara för att de tjänar ett ideologiskt syfte? Hans Peter Duerrs tre böcker om *Myten om civilisationsprocessen – Nakenhet och skam, Obscen-*

itet och våld och *Intimitet* – visar hur kulturell relativism kan användas för att sätta den så kallade civiliserade europen på pedestal.

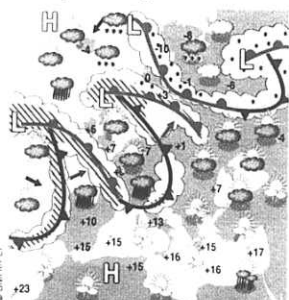
Kanske är det så, att den kontroversiella sociobiologin och evolutionspsykologin har mer att lära oss om mänskligt beteende än sociologin och antropogeni? Jag vet, en hädisk tanke i moralistens ögon, men jag tänker den ändå!

KAJ SVENSSON

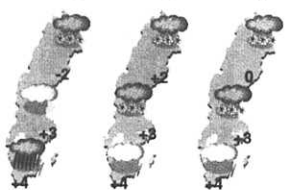
Sverige i dag

Fortsatt mildt och ostadigt väder i hela landet. Det är muligt och disigt på de flesta håll och på många håll nederbörd.

Europa i dag

Torsdag Fredag Lördag

TV i kväll onsdag 3 januari

SVT1

- 18.00-18.35 Bolibompa
- 18.01 Två fiskar, en fotboll och en pappa som hade lovat
- 18.30 Maria visar konst
- 18.35 Space Jam. Am. film från 1996
- 20.00 Rapport: Nyårskronika 2000
- 21.00-22.00 Aktuellt
- 21.30 A-ekonomi
- 21.40 Sportnytt
- 21.55 Aktuellt
- 22.00 Seinfeld
- 22.25 Skymningen. Am. drama från 1997
- 23.25-0.10 Sjuette dagen (R)

SVT2

- 18.00 Aktuellt
- 18.15 Minnenas television
- 19.20 Regionala nyheter
- 19.30 Rapport
- 20.00 Samerna
- 21.00 Seth
- 21.55 Lotto och Viking Lotto
- 22.00 Regionala nyheter
- 22.10 Dokument utifrån: Tyrannernas tvekamp
- 23.00 Nyheter från SVT24
- 23.10-0.10 Musik, Cecilia Bartoli och Giardino Armonico (R)
- TV3
- 18.50 TV3 Direkt

TV4

- 19.01 Klippt och klart
- 19.30 Sabnna – tonårshäxan
- 20.00 Young Americans
- 20.55 TV3 Direkt
- 21.00 Sin and the City
- 21.30 Seinfeld
- 22.00 Drömfabriken
- 22.30 Galna grannar
- 23.00 TV3 Direkt
- 23.10 TV3 Sport
- 23.20 Seinfeld
- 23.50 Brottsplats Los Angeles
- 0.20 Våra värsta år
- 0.50 Med livet i behåll. Am. komedi från 1983
- 2.50 Walker, Texas Ranger
- 3.45-4.40 Spanarna

TV8

- 18.00 Koket
- 20.00 Röda Nejlikan
- 21.00 Barnsjukhuset
- 21.30 Nanny
- 22.00 Nyheterna
- 22.25 Vinnare V64
- 22.35 Inte bara morsor
- 23.35 Cracker
- 0.30 Spögevar
- 1.20 M.A.S.H. (R)
- 1.45-2.35 Kvinnofängelset (R)

Kanal 5

- 18.00 Jesse (R)
- 18.30 Spin City (R)
- 19.00 Vänner (R)
- 19.30 Hotel Seger
- 20.00 Frasier
- 20.30 Spin City (R)
- 21.00 Vänner
- 21.30 Andra sidan
- 22.25 Hotel Seger – resumé
- 22.55 Spin City (R)
- 23.25 Jay Leno Show
- 0.20 Veckans stjärna: Tess (R)

- 0.25 Y-front (R)
- 1.20 Lightning Force
- 1.45-2.35 Andra sidan (R)

TV8
Börsnyheter från
Finanstidningen
sänds varje timme
mellan 8.50 och 17.50

- 18.00 Uråldriga mysterier
- Romarnikets soldater
- 19.00 Pinkertons – detektiver i vida västern
- 20.00 Howard Carter – arkeologen som fann Tutankhamnns grav
- 21.00 Underbarnet
- 22.00 Finansnytt
- 22.10 Inget vanligt skelett
- 23.10 Finansnytt
- 23.20 Vanessa Redgrave – från strålkastarljus till barrikaderna
- 0.20-6.00 Bloomberg

Sök jobb på www.fti.se

ikna på serien.

i bli allemans- om att se sex och dre om hur den

elektroniska i amerikanska fikna på serien ke är det som får de se vad som i grannens gardi- vad sonen i stor- inte helt tagen

ge? Schipps på onal TV, som äger "vi är redo att bör-

köpt flest av så det är inte otro- få beskåda Brians ter med egna